

Jukka Hakola

Eduskunta

Valtionvarainvaliokunta

Verojaosto

Kuntaliiton lausunto

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi veronli- säyksestä ja viivekorosta annetun lain väliaikai- sesta muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan, että verojen maksujärjestelyihin kuuluville veroille lasketta-
vaa viivästyskorkoa alennetaan määräaikaisesti seitsemästä prosentista neljään pro-
senttiin. Samalla Verohallinto helpottaa maksujärjestelymenettelyn ehtoja. Muutok-
silla helpotetaan koronavirusepidemian takia maksuvaikeuksiin joutuneiden yritysten
asemaa ja pyritään välttämään elinkelpoisten yritysten konkurssseja.

Esityksen mukaan alennettua korkoa sovellettaisiin maksujärjestelyihin ja maksunlyk-
käyksiin, jotka on tehty lain voimaantulon jälkeen. Sitä voitaisiin käytännössä soveltaa
kuuden kuukauden (1.3.2020–31.8.2020) ajanjakson aikana erääntyviin veroihin. Kun-
tien osalta lykkäyksen vaikutukset näkyisivät siis maalisi-syyskuun verotulojen tilityk-
sissä. Maaliskuun tilityksissä vaikutuksia ei vielä juurikaan näkynyt, mutta huhtikuusta
lähtien vaikutuksia alkanee näkymään Verohallinnon tiedotettua mahdollisuudesta
lykkäyksen hakemiseen ilman eriselvityksiä 25.3. alkaen. Päätöksiä maksujärjestely-
pyynnöistä voi Verohallinnon ilmoituksen mukaan odottaa toukokuusta alkaen. Tou-
kokuun tilityksissä vaikutukset tulevatkin todennäköisesti olemaan jo huomattavat.

Kuntaliitto katsoo, että maksujärjestelyiden helpottaminen ja veronlykkäysten ehto-
jen lieventäminen ovat varteenotettavia tukitoimia yritysten auttamiseksi niiden jou-
tuessa akuuttiin kassakriisiin. Menettelytapojen ja ehtojen muutos kuitenkin alentaa
ennakoimattomasti kuntien verokertymää nopealla aikataululla ja kuntien menetykset
tulee kompensoida kuntien talouden ja toimintaedellytysten turvaamiseksi. Kompen-
saatio tulee tehdä mahdollisimman nopealla aikataululla, mielellään toukokuusta al-
kaen, ja mahdollisimman oikean määräisenä. Kuntien verotuloihin kohdistuvien vaiku-
tusten arvioiminen on kuitenkin poikkeuksellisen haastavaa. Tästä syystä katsomme,
että kompensaation määrää tulisi voida oikaista mahdollisimman joustavasti ja nope-
asti.

Jukka Hakola

Hallintovaliokunta onkin jo mietinnössään ([HaVM 6/2020](#)) ottanut kantaa siihen, että kompensatioiden maksatus tulee aloittaa viimeistään kesäkuussa sekä siihen, että verotulomenetysten määrää tulee aktiivisesti seurata ja kompensaaion määrää tarvittaessa muuttaa: ”Valiokunta toteaa, että esityksen mukaiset euromäärät ovat vain arvioita. Valiokunta edellyttää sitä, että maksujärjestelyjen aiheuttamat verotulojen menetykset vuonna 2020 kompensoidaan kunnille mahdollisimman oikean määräisinä ja mahdollisimman oikea-aikaisesti. Sen vuoksi on välttämätöntä, että toteumaa seurataan. Verohallinnon reaaliaikaisen seurannan perusteella saadaan tieto kunnille maksujärjestelyjen vuoksi tilittymättä jääneistä verotuloista ja maksetuista viivästyskoroista. Esityksen perusteluihin viitaten valiokunta korostaa, että mikäli esityksen mukaiset arviot poikkeavat merkittävästi toteumatiedoista, tulee verotulojen viivästy- misestä johtuvien korvausten ja vähennettävien viivästyskorkojen määrää myöhemmin täsmentää vastaamaan toteutunutta. Tämä edellyttää luonnollisesti lain muutosta. Mainittuja muutoksia on mahdollista toteuttaa esimerkiksi lisätalousarvioesitysten tai vuotta 2021 koskevan kuntien valtionosuuslain vuosimuutosesityksen yhteydessä.”

Muut menettelytavan muutokset Verohallinnossa

Maksulykkäysten lisäksi Verohallinto on linjannut, että tässä poikkeuksellisessa tilanteessa yritysten ennakveroja voidaan poikkeuksellisesti alentaa asiakkaiden ilmoituksen mukaan ilman välitilinpäätöksiä tai muita kirjallisia selvityksiä. Lisäksi ennakveron eräkuukausiin voi hakea muutosta. Näiden linjauksien vaikutukset tulevat myöskin näkymään kuntien saamissa yhteisöveron tilityksiä merkittävästi alentavasti huhtikuun tilityksistä alkaen.

Lakiesityksen vaikutusarvioissa on otettu huomioon sekä lakimuutos korkojen alentamisesta sekä Verohallinnon menettelymuutokset veronlykkäykseen liittyen. Verohallinnon menettelymuutosten yritysten ennakverojen alentamiseen liittyen ei ole huomioitu eikä sen vaikutuksia ole esitetty kompensoitavaksi kunnille tässä yhteydessä. Myös tältä osin tehdyt menettelymuutokset tulisi kompensoida kunnille nopealla aikataululla. Maksuunpantuja ennakveroja on alennettu 16.3.-1.4. aikana jo n. 300 milj. eurolla (kuntien osuus tästä n. 100 milj. €) ja kehitys tullee jatkumaan saman suuntaisena. Verohallinto tiedottaa kuluneen kahden viikon muutoksista tällä viikolla.

Lakiesityksen vaikutusarviot, niiden luotettavuus ja korkotason vaikutus veronlykkäyksen käyttöön

Tilanne on uusi ja hyvin poikkeuksellinen. Kuten esityksessäkin on todettu, ei kriisitilanteen kehittymistä tai sen kestoa voida varmuudella ennakoida. Esityksen mukaan ehdotettujen muutosten vaikutusten arvioiminen on erittäin vaikeaa.

Vaikutusarvioissa on tukeuduttu pitkälti Ruotsissa finanssikriisin aikana käyttöön otetusta mallista saatuihin kokemuksiin. Kriisin luonne on erilainen eikä Ruotsin

Jukka Hakola

vaikutusarviot yritysten käytöksen muutoksesta ole suoraan yleistettävissä Suomen oloihin. Ruotsissa on koronakriisin yhteydessä esitetty otettavaksi käyttöön vastaava verojen lykkäys malli koskien palkkojen ennakkoveroja, yhteisöveroa ja arvonlisäveroa. Ruotsin mallissa koroksi on esitetty 6,6 %, joka vastaa esityksen mukaan korkotasoa, jolla yritykset voisivat saada muutoinkin rahoitusta akuutteihin likviditeettiongelmiin. Tarkoitus ei siten ole antaa ilmaista tai hyvin edullista lainaa yrityksille, vaan helpottaa niiden akuuttia kassakriisiä. Ruotsin mallissa maksuaikaa voidaan antaa 12 kuukauden verran. Esityksessä on todettu aiempien kokemusten pohjalta, että luottotappioita valtiolle järjestelystä syntyy ja, että niiden määrä on sitä suurempi mitä pidempi maksuaika järjestelyille annetaan. Esityksessä on myös arvioitu syntyvien luottotappioiden määrää toisin kuin nyt kyseessä olevassa hallituksen esityksessä.

Hallituksen esityksessä korkotasoksi esitetään 4 %. Tämä vastaa käsityksemme mukaan hyvin normaalia yritysten korkotasoa, mutta akuutissa kassakriisissä voidaan myös joutua turvautumaan pikavippityyppeihin ratkaisuihin, joissa korkotaso on huomattavasti korkeampi. Hallitus on myös tehnyt muita ratkaisuja yritysten rahoituksen turvaamiseksi esimerkiksi lisäämällä Finnveran takausvastuita. Takauspalkkioiden, pankkien palkkioiden ja korkojen kanssa tämänkin rahoituksen taso on lähellä tai joissain tapauksissa ylikin nyt esitetyn 4 %:n korkotason. Esitettyä korkotasoa voidaan siten pitää kohtuullisen edullisena ja houkuttelevana vaihtoehtona yrityksille kassakriisin keskellä. Lisäksi maksujärjestelyn ehtoja on helpotettu ja maksulykkäyksen hakeminen tehty vaivattomaksi ja yksinkertaiseksi.

Lakiesityksen lähetekeskustelussa nostettiin esille mahdollisuus edelleen alentaa esitettyä korkotasoa tai jättää korko jopa kokonaan perimättä. Käsityksemme mukaan tämä lisäisi huomattavasti veronlykkäyksen houkuttelevuutta myös sellaisille yrityksille, joilla akuuttia tarvetta sille ei ole. Sitä, kuinka paljon veronlykkäystä käytettäisiin kullakin korkotasolla, on hyvin vaikeaa arvioida. Esitetylle aikavälillä, kuntien tilitykset huhti-syyskuussa, erääntyisi normaalitilanteessa ennusteiden mukaan maksettavaksi yritysten maksamia palkansaajien kunnallisveron ennakonpidätyksiä noin 4 miljardia euroa, kunnille tilitettävää yhteisöveroa yli 400 milj. euroa ja yritysten (muut kuin as. oy) maksamaa kiinteistöveroa arviolta 400 milj. €. Siten yksityisten yritysten tuona aikana Verohallinnolle maksamat ja kunnille tilitettävät verot ovat ennusteen mukaan noin 5 miljardia euroa. Nyt esitetyllä korkotasolla tästä jäisi tehdyn arvion mukaan kertymättä reilut 10 % eli 547 milj. €. Laskemalla esitettyä korkotasoa verotulojen vähentävät vaikutukset kunnille kasvaisivat. Asettamalla korkotasoksi 0 % yksityisten yritysten olisi mahdollista lykätä siis yhteensä noin 5 miljardin verojen maksua kunnille ilman kustannuksia. Olisi hyvin mahdollista, että vähintään puolet yrityksistä käyttäisi mahdollisuutta hyväkseen, jolloin vaikutukset kuntien verotuloihin olisi yli 2,5 miljardia euroa eli yli 10 % tälle vuodelle ennakoiduista kuntien verotuloista. Tämä tarkoittaisi tältä osin akuuttia kompensaaion tarvetta kunnille niiden kassakriisin välttämiseksi ja siten vastaavia kustannuksia valtiolle. Valtiolle verotulojen menetykset voisivat arvonlisäveron kautta olla vielä huomattavasti suuremmat.

Jukka Hakola

Vaikutusarviot ovat joka tapauksessa vain suuntaa antavia, koska tilanne on uusi ja kriisin kesto auki. Lisäksi arvioiden johtaminen suoraan Ruotsin kokemuksista voi vääristää arvioita johtuen maiden erilaisesta tilanteesta, mutta myös siitä, että kyse on luonteeltaan erilaisesta kriisistä kuin mitä finanssikriisi oli. Ehdotetun korkotason lisäksi esitys eroaa Ruotsin mallissa siinä, että maksusuunnitelma voidaan laatia jopa 24 kuukauden ajalle (Ruotsissa 12 kk), joka lisää riskiä luottotappioiden syntymiseen. On aiheellinen huoli, että suuri osa maksujärjestelyjen piiriin siirtyvistä veroista ei kerry kriisin mahdollisesti pitkittyessä ja yritysten ajautuessa konkurssiin tai muista yritysten maksuvaikeuksien syistä.

Vaikutuksia tulisikin seurata seuraavat kuukaudet tarkasti ja ryhtyä nopeisiin toimiin, jos vaikutusarviot osoittautuvat alimitoitetuiksi. Kuten maksetun kompensaation kokonaismääränkin osalta, niin olisi kohtuullista, että lykättyjen verojen kertymää seurattaisiin aktiivisesti ja takaisinperintää kohtuullistettaisiin tarpeen vaatiessa sen mukaisesti. Tältä osin myös Hallintovaliokunta on mietinnössään edellyttänyt aktiivista seurantaa ja takaisinperittävän määrän oikaisua tarpeen vaatiessa.

Yhteenveto

Esityksen mukaan toimenpiteiden seurauksena kunnilta jäisi vuonna 2020 kertymättä kunnallisveroa 422 miljoonaa euroa, yhteisöjen tuloveroa 45 miljoonaa euroa ja kiinteistöveroa 80 miljoonaa euroa. Yhteensä kertymättä jäisi siten 547 miljoonaa euroa. Jos eduskunta päätyisi alentamaan viivästyskoron määrää, kuten lähetekeskustelussa esitettiin, niin vaikutukset kunnille voivat kasvaa merkittävästi kuten myös kompensaation tarve. Menetykset tulee kompensoida kunnille täysimääräisesti kuten on esitettykin ja johon myös Hallintovaliokunta on ottanut myönteisen kannan käsitellessään HE 32/2020 koskien kompensaatiota valtionosuusjärjestelmän kautta. Hallintovaliokunnalle olemme esittäneet, että kompensaation tulisi alkaa mahdollisimman pian ja vastata mahdollisimman hyvin kertymättä jääviä veroja. Hallintovaliokunta on mietinnössään ottanut kannan, että kompensaatioiden tulee alkaa viimeistään kesäkuun valtionosuuksien maksatuksen yhteydessä ja ne maksetaan tasasuuruisine erinä vuoden loppuun asti. Tämä ei suoraan vastaa kertymättä jäävien verojen aikataulua, mutta on kohtuullinen kuntien kannalta, kun maksujen suuruus ja aikataulu on etukäteen tiedossa.

Hallituksen esityksen vaikutusarvioissa ja takaisinperittävän kompensaation määrään esitetään sisällytettävän kuntaveronsaajalle kertyviä laskennallisia viivästyskorkoja. Nähdäksemme siihen ei ole mitään perusteita. Osa lykätyistä veroista jää joka tapauksessa kertymättä konkurssien ja maksuvaikeuksien takia, joten kuntien verokertymä laskee. Siirtyneille verotuloille ei missään nimessä saada täyttä viivästyskorkoa eikä pääomaa. Tältä osin takaisinperinnästä tulisi luopua jo tässä vaiheessa.

Jukka Hakola

Verohallinnon menettelymuutos yritysten ennakoverojen alentamisen mahdollistamisessa pelkästään asiakkaan ilmoituksen perusteella on ymmärrettävä, mutta johtaa kuntien yhteisöverojen nopeaan ja ennakoimattomaan alenemiseen. Myös tältä osin tehdyt menettelymuutokset tulisi kompensoida kunnille nopealla aikataululla.

Maksulykkäysten aiheuttama verotulomenetys on kuitenkin vain osa kriisin aiheuttamasta kuntien verotulojen laskusta. Koronavirusepidemia aiheuttaa tämän lisäksi kuntien verotuloihin merkittävän, arviolta jopa miljardin euron pudotuksen vuonna 2020, mutta myös kasvua kuntien menoihin sekä menetyksiä esimerkiksi maksu- ja vuokratuloihin. Esitetty kompensatio korvaa kunnille siten ainoastaan esitetyn laki- ja menettelytavan muutoksen aiheuttamia vaikutuksia, mutta ei koronaepidemian muita taloudellisia vaikutuksia tai kuntatalouden heikkoa yleistä tilaa. Tätä varten kunnat tarvitsevat merkittäviä muita kompensatioita ja tukitoimia.

Ottaen huomioon tilanteen taloudelliset vaikutukset ja kuntatalouden tilan pidämme välttämättömänä sitä, ettei vuodelle 2021 esitettyä takaisinperintää toteuteta täysimääräisesti vaan, että lykättyjen verojen kertymää seurataan ja takaisinperinnän määrää tarkistetaan toteuman mukaan.

SUOMEN KUNTALIITTO

Jukka Hakola
Kehittämispäällikkö, verotus

